

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 33650
Nom: Didàctica de les ciències socials: aspectes bàsics
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 4,5
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1305 - Grau Mestre/a Educació Primària	Facultat de Formació del Professorat	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1305 - Grau Mestre/a Educació Primària	Didàctica de las ciencias sociales de la educación primaria	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

ASENSI SILVESTRE ELVIRA

BEL MARTINEZ JUAN CARLOS

RAUSELL GUILLOT HELENA

RESUM

Didàctica de les Ciències Socials: aspectes bàsics és una assignatura obligatòria que s'imparteix durant el tercer curs del Grau en Mestre en Educació Primària i que consta d'un total de 4.5 crèdits. El seu caràcter és teoricopràctic i té la finalitat d'introduir tota una sèrie de qüestions que trobaran continuïtat en *Didàctica de les Ciències Socials: aspectes aplicats*, de quart curs.

Entre altres aspectes, aquesta assignatura se centra en quins són els fonaments epistemològics i historiogràfics de les Ciències Socials, en quins han estat els usos socials i polítics que tradicionalment s'han fet d'elles al llarg de la història recent i en quines són les seues metes i potencialitats educatives en el marc de l'Educació Primària i d'un món cada vegada més global i en constant canvi. L'anàlisi de totes aquestes qüestions resulta imprescindible per tal de poder reflexionar críticament sobre la pràctica d'aula d'elaborar propostes didàctiques de Ciències Socials, per la qual cosa tot allò que es treballa en aquesta

assignatura necessàriament haurà de ser reprès en la matèria de quart curs.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació: no hi han restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

No hi han altres tipus de requisits.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1305 - Grau Mestre/a Educació Primària

Adquirir actituds i comportaments compromesos amb el desenvolupament sostenible a través de la comprensió de les respostes que donen les societats a determinades situacions i les transformacions que això genera.

Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles; canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals, multiculturals i interculturals; discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible; i també promoure accions educatives orientades a la preparació d'una ciutadania activa i democràtica, compromesa amb la igualtat, especialment entre homes i dones.

Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.

Comprendre els principis bàsics de les ciències socials. Conèixer les principals disciplines de l'àrea de ciències socials i els seus fonaments epistemològics i historiogràfics.

Comprendre que l'observació sistemàtica és un instrument bàsic per a poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora en educació.

Conèixer el currículum escolar de les ciències socials i el seu pes en l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural en educació primària.

Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula.

Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa i ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació.

Conèixer i utilitzar el llenguatge, els conceptes, els procediments explicatius i els procediments d'investigació-verificació de les ciències socials com a forma d'aproximació crítica al món social.

Desenvolupar i avaluar continguts del currículum mitjançant recursos didàctics apropiats i promoure les competències corresponents en els estudiants.

Desenvolupar la capacitat de comprendre les diferents dimensions del fet social i de realitzar-ne una anàlisi integradora. Conèixer el fet religiós al llarg de la història i la seua relació amb la cultura.

Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.

Expressar-se oralment i per escrit de forma correcta i adequada en les llengües oficials de la comunitat autònoma.

Fomentar l'educació democràtica de la ciutadania, la pràctica del pensament social crític i la defensa dels drets humans desenvolupant competències en la comprensió de la societat sense discriminacions per raó de sexe, cultura, religió, etc.

Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per a afavorir la seua integració.

Integrar l'estudi històric, geogràfic i social des d'una orientació instructiva i cultural i adquirir recursos per treballar-lo.

Prendre consciència de les potencialitats educatives de les ciències socials i de la relació existent entre els diferents enfocaments i la conformació de concepcions diferents de la realitat.

Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.

Reconèixer la identitat de cada etapa i les seues característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.

Revisar en el pensament de l'alumne els materials curriculars i els mitjans de comunicació, les principals estratègies de distorsió que proporcionen una visió simple en excés i amb prejudicis del món social.

Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.

Utilitzar amb solvència les tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines de treball habituals.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. LES CIÈNCIES SOCIALS I EL PROBLEMA DEL SEU CONTINGUT

1.1.- Principals disciplines de l'àrea de Ciències Socials.

1.2.- Fonaments epistemològics i historiogràfics de les Ciències Socials i la seua didàctica:

- La Història: de la configuració de la disciplina acadèmica a les darreres tendències.

- La Geografia ahir i avui. Els distints corrents del pensament geogràfic contemporani.

- La Història de l'Art: bases epistemològiques i cultura visual.

1.3.- Llenguatge i procediments d'investigació-verificació de les Ciències Socials:

- Els tallers de l'historiador/a i del/a geògraf/a: mètodes i tècniques.

2. ELS USOS PÚBLICS DE LES CIÈNCIES SOCIALS. FUNCIO SÓCIOEDUCATIVA I IMPORTÀNCIA EN LA FORMACIÓ D'UNA DETERMINADA CONCEPCIÓ DEL MÓN

2.1.- El paper de les Ciències Socials en el procés de socialització de l'individu: relació entre els valors que es transmeten i la societat on es viu.

2.2.- Les Ciències Socials i la construcció d'identitats (gènere i nació):

- Memòries, identitats i educació.

2.3.- La construcció de l'alteritat. Les potencialitats d'una educació intercultural.

3. LES CIÈNCIES SOCIALS I EL SEU PAPER EN L'ENSENYAMENT

3.1.- Les Ciències Socials en els currículums d'Educació Primària. Dissenys i debats en la Comunitat Valenciana.

3.2.- Les metes educatives en l'ensenyament de les Ciències Socials: de la legitimació/reproducció a la transformació.

3.3.- Objectius cap als quals orientar l'ensenyament de les Ciències Socials tot atenent als interessos socials i a les necessitats formatives de l'estudiantat de Primària.

VOLUM DE TREBALL (HORES)**ACTIVITATS PRESENCIALS**

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	45,00
Total hores	45,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	67,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	67,00

METODOLOGIA DOCENT

El procés d'ensenyament-aprenentatge es durà a terme a través d'alguns dels diferents nivells:

- Classes presencials teoricopràctiques (d'assistència obligatòria) on s'utilitzarà el model d'ensenyament per recepció significativa. En elles es treballaran els continguts de l'assignatura i es promourà el desenvolupament d'activitats dirigides a la reflexió crítica i a la discussió de les idees fonamentals utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, grups de treball, etc.
- Realització de pràctiques grupals i individuals que tenen com a finalitat destacar la importància del treball cooperatiu i reforçar l'individual.
- Sessions de caràcter eminentment pràctic (eixides, tallers, etc.) per tal de realitzar activitats que complementen la tasca de les classes i dels seminaris.
- Tutories individuals i/o col·lectives on es resoldran les qüestions que l'estudiantat puga plantejar en relació amb les classes o amb la preparació de les diferents pràctiques grupals i/o individuals.

AVALUACIÓ

Entenem l'avaluació com un procés mitjançant el qual, a banda de comprovar i mesurar el rendiment de l'estudiantat, es pot obtenir informació valorativa sobre l'activitat docent desenvolupada, amb la finalitat de

poder modificar-la arran de les dades obtingudes.

L'avaluació serà contínua i global, amb un caràcter orientador i formatiu, i tindrà en compte els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu. Tota prova d'avaluació haurà d'estar correctament escrita i presentada. El plagi o l'ús indegut d'eines d'intel·ligència artificial podrà ser sancionat d'acord amb l'article 15 del Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València. A més, l'ús d'aquestes eines, la còpia directa d'internet o la no presentació del treball dintre de l'espai de temps assenyalat implicarà un suspens en l'activitat corresponent. Les pràctiques d'aula hauran de ser efectivament presencials, no es podran realitzar mitjançant participació digital.

Així doncs, d'acord amb aquests pressupòsits, es tindrà en compte:

- La participació activa de l'estudiantat en les diferents sessions (tant d'aula com en tutories i seminaris).
- La valoració dels coneixements i les competències adquirides a través de les classes teoricopràctiques i de la lectura i l'anàlisi crítica de la bibliografia i d'altres materials proposats que es materialitzaran en les diferents pràctiques recuperables i no recuperables encomanades.
- Com a avaluació inicial es preveu elaborar algun qüestionari per tal de veure quin nivell posseeixen els i les estudiants sobre assignatures ja cursades que tinguen una certa relació amb les Ciències Socials (especialment de Geografia i d'Història) o sobre conceptes que es pressuposen ja sabuts i que s'utilitzaran al llarg del curs.
- Com a avaluació formativa, es portaran a terme de forma periòdica al llarg del quadrimestre diferents activitats pràctiques (entre dos i tres a elecció del docent) que suposaran el 40% de la nota final.
- Com a avaluació final, es realitzarà un examen on, a més de la pertinença de les dades exposades, es valorarà la capacitat analítica i d'argumentació. Aquesta prova suposarà el 60% de la nota final.

Caldrà obtindre una qualificació mínima de cinc punts en els dos grans blocs (activitats pràctiques i examen final) per a superar l'assignatura.

L'estudiantat que no aprobe el bloc d'activitats pràctiques o l'examen final, té dret a poder superar aquests blocs en segona convocatòria, així com a mantindre la nota del bloc que tinga aprovat. La recuperació de tots dos blocs es realitzarà el dia de l'examen de segona convocatòria.

Aquells i aquelles estudiants que per falta d'assistència no justificades perden el dret a l'avaluació formativa, podran realitzar un examen que contindrà tant la part teòrico-pràctica com la part pràctica de la matèria.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica:

- Arias Ferrer, L. i Egea Vivancos, A. (2002). *Didáctica de Geografía e Historia en Educación Primaria*. Síntesis.
- Benejam Arguimbau, P. i Pagès Blanch, J. (1997). *Enseñar y aprender Ciencias Sociales, Geografía e Historia en la Educación Secundaria*. ICE-Horsori.
- Capel Sáez, H. i Urteaga, L. (1988). *Las nuevas geografías*. Salvat-Aula Abierta.
- Hernández Cardona, F.X. (2002). *Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*. Graó.
- Prats Cuevas, J. (Coord.).(2011). *Didáctica de la Geografía y la Historia*. Graó.
- Rozada Martínez, J. M^a. (1997). *Formarse como profesor. Ciencias Sociales, Primaria y Secundaria Obligatoria*. Akal.
- Souto, X. M. (1999). *Didáctica de la Geografía. Problemas sociales y conocimiento del medio*. Serbal.

Bibliografía complementària:

- Alcaraz. A. i Pastor. M. (2012). Tendencias de la Historia como objeto de enseñanza a través de la historiografía. *Revista de Didácticas Específicas*, (6), 114-139.
- Asensi. E. (2019). La investigación de las representaciones del alumnado para un aprendizaje crítico de las Ciencias Sociales: el estado del bienestar, un estudio de caso. En D. Parra i C. Fuertes (Coords.), *Reinterpretar la tradición, transformar las prácticas: Ciencias Sociales para una educación crítica* (pp.257-280). Tirant lo Blanch-Tirant Humanidades.
- Bel, J. C. (2016). El papel de las mujeres en la historia según las imágenes de los libros de texto. Comparación de manuales editados durante la LOE y la LOMCE. *Aula: Revista de Pedagogía de la Universidad de Salamanca*, (22), 219-233. <https://doi.org/10.14201/aula201622219233>
- Bel, J. C. (2017) Imagen y libros de texto de Historia en Educación Primaria: estudio comparativo a partir de un análisis cualitativo. *Revista de Educación*, 37, 80-110. 10.4438/1988-592X-RE-2017-377-354.
- Bel, J. C., Colomer, J.C. i Valls, R. (2019). Alfabetización visual y desarrollo del pensamiento histórico: actividades con imágenes en manuales escolares. *Educación XX1: Revista de la Facultad de Educación*, 22 (1), 353-374. <https://doi.org/10.5944/educxx1.20008>
- Cuesta Fernández, R. (1998). *Clío en las aulas. La enseñanza de la Historia en España entre reformas, ilusiones y rutinas*. Akal.
- Díez Bedmar, Mª C. (2022). Género: una categoría de análisis clave para desarrollar competencias para una cultura democrática. *REIDICS*, (11), 6-19. <https://doi.org/10.17398/2531-0968.11.6>
- Fuertes, C., Asensi, E., Fuster, C. i Claudino, S. (2021). Socially acute questions and critical citizenship in trainee geography and history teachers: from theory to classroom observation. En C. Gómez., P. Miralles i R. López-Facal (Coord.). *Handbook of Research on Teacher Education in History and Geography* (pp.241-258). Peter Lang.
- Gil, E. (1993). Las concepciones de los alumnos sobre el Tercer Mundo al acabar la escolaridad obligatoria. Participación de la institución escolar en la formación, mantenimiento o refuerzo de las mismas. *Didáctica de las Ciencias Experimentales y Sociales*, (7), 3-38.
- Gómez, J., Muñoz, J., i Ortega, N. (1982). *El pensamiento geográfico. Estudio interpretativo y antología de textos (de Humboldt a las corrientes radicales)*. Alianza.
- Ibáñez, M. (2018). Incluir a las mujeres en las aulas. Reflexiones desde la Didáctica de la Historia. *Geocritiq*, 393, <https://primeraepoca.geocritiq.org/>
- Lacoste, Y. (1977). La geografía: un arma para la guerra. Oikos-Tau.
- López Facal, R. (2010). Nacionalismos y europeísmos en los libros de texto. Identificación e identidad nacional. *Clío & Asociados: la historia enseñada*, (14), 9-33. Disponible en: http://www.memoria.fahce.unlp.edu.ar/art_revistas/pr.4018/pr.4018.pdf
- López Facal, R. (2010). Didáctica para profesorado en formación. ¿Por qué hay que aprender a enseñar ciencias sociales? *Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, 65,75-82.
- López Facal. R. i Santidrián, V. (2011). Los "conflictos sociales candentes" en el aula. *Íber. Didáctica de las*

Ciencias Sociales, Geografía e Historia. 69, 8-20.

- Luis, A. i Guijarro, A. (1999). *La enseñanza de la Geografía. Guía introductoria*. Universidad de Cantabria.
- Maestro, P. (1993). Epistemología histórica y enseñanza. *Ayer*, 12, 135-181.
- Mainer, J. (Coord.). (2001). *Discursos y prácticas para una didáctica crítica de las Ciencias Sociales. Ideas y líneas de trabajo para transformar la enseñanza*. Diada.
- Montaña Conchiña, de la, J. L. (2015). Didáctica de la historia, historiografía y la visibilización de temas, grupos sociales y personas en la enseñanza-aprendizaje de la Historia. En A. M. Hernández Carretero, C. R. García Ruiz y de la Montaña Conchiña, J. L. (Coords.). *Una enseñanza de las Ciencias Sociales para el futuro: recursos para trabajar la invisibilidad de personas, lugares y temáticas* (pp. 907-915). Universidad de Extremadura-AUPDCS.
- Moradiellos, E. (2009). *Las caras de Clío. Una introducción a la historia*. Siglo XXI.
- Moreno, A. (1986). *El arquetipo viril, protagonista de la historia. Ejercicios de lectura no androcéntrica*. La Sal.
- Olmo del, M. i Hernández, C. (2006). Identidad y enseñanza. *Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, (47), 14-22.
- Ortega, J. (2000). *Los horizontes de la Geografía: teoría de la Geografía*. Ariel.
- Pagès Blanch, J. i Sant, E. (2012). Las mujeres en la enseñanza de la Historia: ¿hasta cuándo serán invisibles? *Cadernos De Pesquisa Do CDHIS*, 25(1), 91-117. <https://doi.org/10.14393/cdhis.v25i1.20957>
- Rodríguez Lestegás, F. (2006). Cultura escolar, ideología y geografía: de la "identidad nacional" ala "identidad europea", o la construcción de un nuevo objeto de Enseñanza. *Revista de Educación*, (339), 837-858.
- Rodríguez Pérez, R. i Simón, M. M (2014). La construcción de la narrativa nacional española en los manuales escolares de Educación Primaria. *Ensayos, Revista de la Facultad de Educación de Albacete*, 29 (1), 101-113.
- Sáiz Serrano, J. (2017). Pervivencias escolares de narrativa nacional española. Reconquista, Reyes Católicos el Imperio en libros de texto de historia y en relatos de estudiantes. *Historia y Memoria de la Educación*, (6), 165-201. <https://doi.org/10.5944/hme.6.2017.17137>
- Segarra, J. R. i Parra, D. (2014). El tratamiento escolar del patrimonio propio: la identidad valenciana como estudio de caso. En J. Prats, I. Barca i R. López Facal (Eds.). *Historia e identidades culturales* (pp. 959-968). Universidade do Minho.
- Toro, J. i Parra Monserrat, D. (2022) Celebrar la identidad: enseñanza de la historia y conmemoraciones en educación primaria. *Revista Complutense de Educación*, 33(3), 511-520. <https://doi.org/10.5209/rced.74524>
- Trepat, C. i Comes, P. (1998). *El tiempo y el espacio en la didáctica de las Ciencias Sociales*. ICE / Graó.
- Valls, R. (1991). La exaltación patriótica como finalidad fundamental de la historia en la educación obligatoria: una aproximación histórica. *Didáctica de las Ciencias Experimentales y Sociales*, (5), 33-47.
- Valls, R. (2007). *Historiografía escolar española: siglos XIX-XXI*. UNED.
- Valls, R. i López Facal, R. (2011). ¿Un nuevo paradigma para la enseñanza de la historia?: Los problemas reales y las polémicas interesadas al respecto en España y en el contexto del mundo occidental. *Enseñanza de las Ciencias Sociales*, (10), 75-86.
- Vilar, P. (2004). *Pensar históricamente: reflexiones y recuerdos*. Crítica.
- Wood, L. i Holde, C. (2007). *Ensenyar història als més petits*. Zenobita